

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Programma

WODC

ABC

CONGRES

18 mei 2017

New Babylon, Den Haag

i.s.m. het Innovatieteam en de Centrale Eenheid Strategie
van het ministerie van Veiligheid en Justitie

Uitgave

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.wodc.nl

Vormgeving:
Richard Sluijs

Drukwerk:
XeroxOBT

© WODC, mei 2017

Beste bezoeker,

Mede namens de organisatie heet ik u welkom op het WODC ABC-congres. Dit is een samenwerking van het WODC met het Innovatieteam en de Centrale Eenheid Strategie van het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ).

Tijdens het congres presenteren we een veelheid aan actueel en beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek op het terrein van Veiligheid en Justitie. In interactieve sessies wordt u op de hoogte gebracht van de meest recente kennis over het **A**dolescentenstrafrecht, **B**iocriminologie en **C**ybercrime. Daarnaast gaat het congres onder meer over **B**ig **D**ata analyse, **E**valuatieonderzoek, **G**eorganiseerde criminaliteit, **H**uiselijk geweld en kindermishandeling, **J**eugdige cyberdaders, **L**egal Logistics, **A**siel en **M**igratie, **N**azorg bij justitiabelen, **O**mvangschattingen van criminaliteit, **P**olitiecultuur- en onderzoek, **Q**uantified Self, de **R**aadsman bij verhoor, **R**echtsbijstandverleners, **R**ecidive, **S**lachtofferschap, **T**BS, ... tot en met **AZC**'s en criminaliteit.

Deze inhoudelijke thema's worden op een gevarieerde manier aan u gepresenteerd. Er zijn meer dan 25 interactieve sessies in de vorm van themasessies, debatten, speeddates of kennisquizen. Verder worden er posters gepresenteerd, demonstraties gegeven en zijn er informatiestands.

Tijdens het lunchprogramma van het congres wordt de Strategische Kennis- en Innovatieagenda (SKIA) van het ministerie van Veiligheid en Justitie gelanceerd. De SKIA schetst vragen gericht op de toekomst en stimuleert de omgeving van VenJ met ons mee te denken en te werken aan deze vragen. Met de SKIA geeft het ministerie richting en ruimte aan kennisontwikkeling en innovatie rond de maatschappelijke vragen waar wij voor staan.

Ook wordt vandaag een intentieverklaring voor een strategische partnerschap tussen de ministeries van Defensie en Veiligheid en Justitie ondertekend. Dit richt zich op een verdere samenwerking van beide ministeries op het gebied van Kennis en Innovatie.

In deze bundel vindt u het complete programma van het congres, inclusief korte samenvattingen van wat u kunt verwachten.

Het afgelopen halfjaar hebben we ons ingezet om u op deze dag een gevarieerd congresprogramma van onderzoek, kennis en innovatie op het terrein van Veiligheid en Justitie aan te bieden. Ik wens u dan ook een bijzonder nuttig, leerzaam en aangenaam congres toe.

Met vriendelijke groet,

Frans Leeuw
Directeur WODC

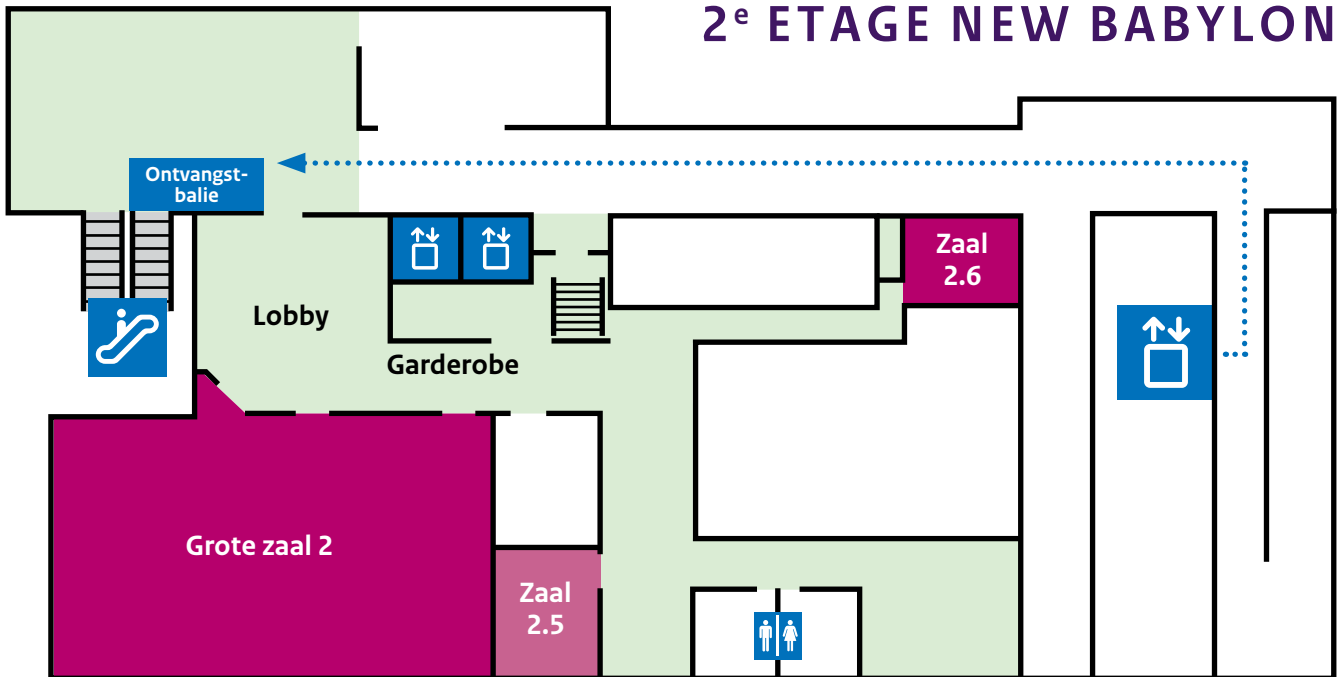
ALGEMEEN PROGRAMMA

WODC ABC-congres | 18 mei 2017 | New Babylon, Den Haag

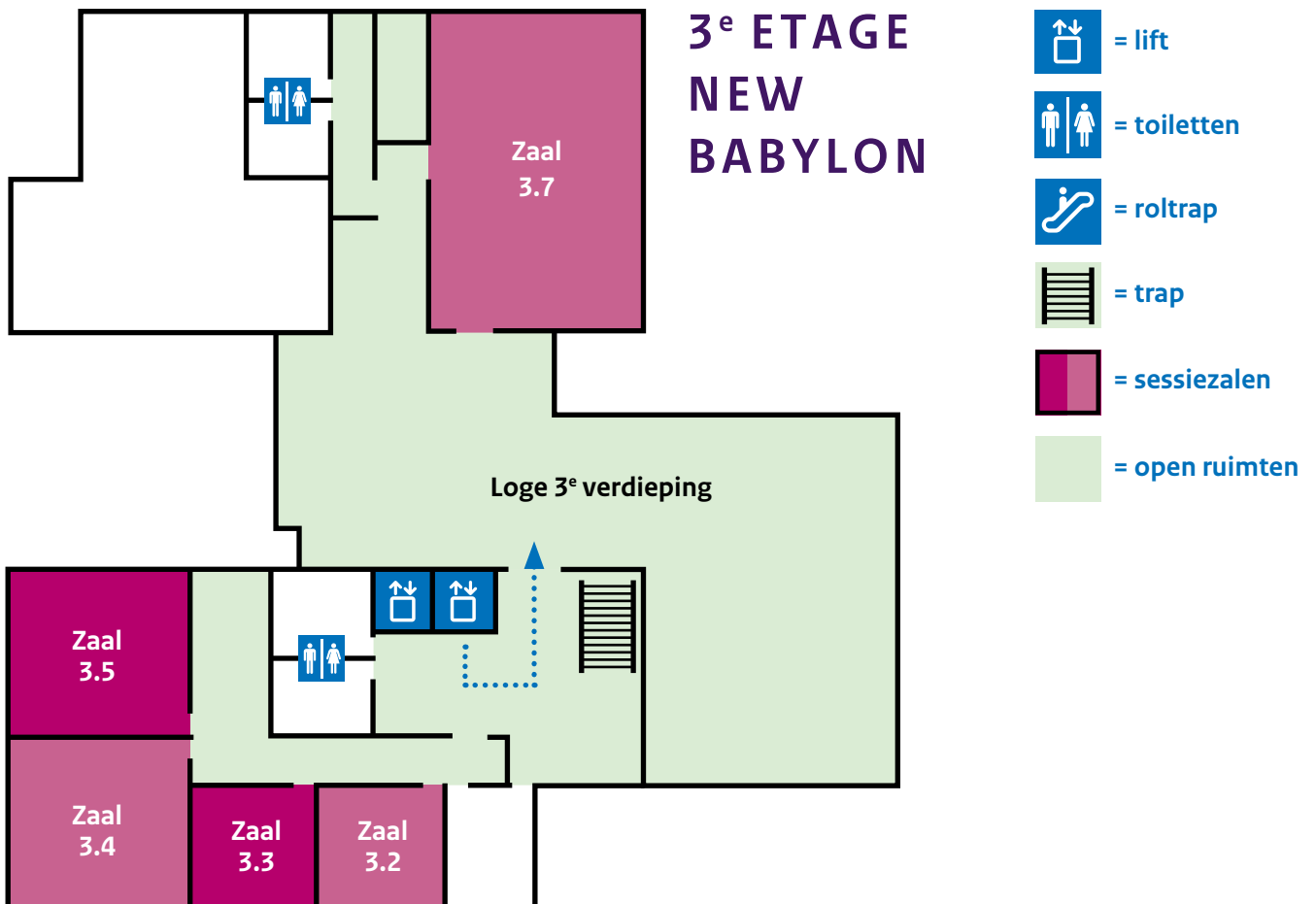
▶	08.30 - 09.15 uur	Inloop en registratie	lobby 2 ^e verdieping
▶	09.15 - 12.00 uur	Ochtendprogramma	
▶	09.15 - 09.55 uur	Opening WODC ABC-congres en plenaire sessie	grote zaal 2 ^e verdieping
▶	09.55 - 10.15 uur	Pauze	3 ^e verdieping
▶	10.15 - 12.00 uur	Parallele sessies	zalen 2 ^e en 3 ^e verdieping
▶	12.00 - 14.00 uur	Lunchprogramma	
▶	12.00 - 14.00 uur	Lunch en informatiemarkt	loge 3 ^e verdieping
▶	12.10 - 12.20 uur	Lancering SKIA	loge 3 ^e verdieping
▶	12.20 - 12.30 uur	Ondertekening intentieverklaring samenwerking VenJ/ Defensie	loge 3 ^e verdieping
▶	14.00 - 18.00 uur	Middagprogramma	
▶	14.00 - 15.00 uur	Plenaire sessies	grote zaal 2 ^e verdieping
▶	15.00 - 15.30 uur	Pauze	3 ^e verdieping
▶	15.30 - 16.40 uur	Parallele sessies	zalen 2 ^e en 3 ^e verdieping
▶	16.40 - 18.00 uur	Afsluiting en borrel	loge 3 ^e verdieping

▶ ▶ ▶ Details sessies: zie schema pagina 6-7 & toelichting pagina's 8 t/m 19.

2^e ETAGE NEW BABYLON

3^e ETAGE NEW BABYLON

PROGRAMMASCHEMA SESSIES

Aanvangstijden | Zalen

	2 ^e verdieping			3 ^e verdieping						
	Grote zaal 2 ^e verdieping	Zaal 2.5	Zaal 2.6	Zaal 3.2	Zaal 3.3	Zaal 3.4	Zaal 3.5	Zaal 3.7	Loge 3 ^e verdieping	
09.15 uur	Opening 1									
09.25 uur	Adolescentenstrafrecht: Jongvolwassenen in het jeugdstrafrecht 2									
09.55 uur	Naar zalen voor parallele sessies en koffie/thee								INFORMATIEMARKT LOGE 3^e VERDIEPING Van 09.55-15.30 uur toegankelijk Van 12.00-14.00 uur zijn de stands bemenst	
10.15 uur		THEMASESSIE: Over de toepassing van (Data) Privacy Impact Assessment voor het in evenwicht brengen van privacy en nut in een Big Data tijdperk 3	THEMASESSIE: Meten is weten?! Beter inzicht in het presteren van de justitieketen met legal logistics 4	QUIZ: De slimste boef 5	THEMASESSIE: De glazen bol van Google en Facebook 6	THEMASESSIE: Eigen Kracht conferenties bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam: totstandkoming en factoren die hieraan bijdragen 7	THEMASESSIE: Darkweb en illegaal online gedrag 8	SPEEDDATES: Quantified Self justitiële context, TBS, Opsporingsmethoden, Adolescentenstrafrecht, Mensenhandel in de seksindustrie 9		
10.45 uur	Wisselmoment									
11.00 uur		THEMASESSIE: Licht in de duisternis? 10	THEMASESSIE: De 'blackbox' geopend: de selectie van offfranten door WODC/EWB 11	THEMASESSIE: Mindfulness in detentie 12	THEMASESSIE: (Politie)cultuur 13	THEMASESSIE: Huiselijk geweld, kindermishandeling en de samenloop ervan binnen het gezin: omvang, aard, en recidive 14	THEMASESSIE: Jeugdige daders en de cyberwereld 15	Posterplein	Demonstratieplein	Informatieplein
12.00 uur	Naar loge 3 ^e etage voor lunch en informatiemarkt								12.00-14.00 uur: Lunch	
12.10 uur									12.10-12.20 uur: Lancering SKIA 16	
12.20 uur									12.20-12.30 uur: Ondertekening intentieverklaring samenwerking VenJ en Defensie 17	
12.30 uur										
13.45 uur	Naar 2 ^e etage voor plenaire sessies									
14.00 uur	Biocriminologie Mythes en magie 21								18 19 20	
14.30 uur	Safe & Cyber? WODC-onderzoek naar cybercrime en cybersecurity 22									
15.00 uur	Naar zalen voor parallele sessies en koffie/thee									
15.30 uur		THEMASESSIE: Lessen in het uitvoeren van een effectstudie 23	THEMASESSIE: Van offline naar online slachtofferschap: over slachtoffer carrières en behoeften van online en offline slachtoffers 24	DEBAT: Cybercriminaliteit: Hype of toekomst? 25	THEMASESSIE: Real Time Intelligence 26	QUIZ: De cannabisquiz en de glazen coffeeshopbol 27	THEMASESSIE: Georganiseerde criminaliteit en rechtshandhaving 28	THEMASESSIE: Asiel en migratie met quiz en pitches 29		
16.00 uur				Wisselmoment						
16.10 uur				DEBAT: De verhoorpraktijk, nu en in de toekomst 30	THEMASESSIE: Datakwaliteit: Wat is het en wat kan/moet je ermee? 31	THEMASESSIE: Uitbuiting van minderjarigen in de criminaliteit in Nederland 32				
16.40 uur	Naar loge 3 ^e etage voor afsluiting en borrel in de loge								Afsluiting en borrel van 16.40-18.00 uur	

PLENAIR

1 - Opening

▶ 09.15-09.25 uur, grote zaal 2^e verdieping

Dagvoorzitter Malou van Hintum in gesprek met Frans Leeuw (directeur WODC) over wat u kunt verwachten tijdens dit congres.

2 - Adolescentenstrafrecht: Jongvolwassenen in het strafrecht

▶ 09.25-09.55 uur, grote zaal 2^e verdieping

Sprekers: Charlotte Barendregt (WODC) en Isabeth Mijnaerends (OM)
Moderator: Malou van Hintum (Dagvoorzitter)

Op 1 april 2014 is het adolescentenstrafrecht in werking getreden. Hiermee is de toepassing van het jeugdstrafrecht mogelijk geworden voor jongeren tot 23 jaar. De aanname bij het adolescentenstrafrecht is dat bij jongvolwassenen die delicten plegen sprake is van een onvoltooide ontwikkeling. Toepassing van het jeugdstrafrecht zou bij deze groep werken omdat daarin een meer pedagogische bejegening centraal staat waarbij de inzet ligt op resocialisatie. Belangrijk is wel dat de rechter goed wordt geadviseerd voordat hij kan beslissen om jeugd- of volwassenenstrafrecht toe te passen. Maar waarom zou het adolescentenstrafrecht nu werken? Wat is de gedachte achter onvoltooide ontwikkeling en pedagogische bejegening? En hoe kijkt men in de praktijk aan tegen de mogelijkheden van het adolescentenstrafrecht? Het WODC monitort en evalueert het adolescentenstrafrecht. In deze interactieve presentatie wordt het adolescentenstrafrecht toegelicht en zal in gesprek met officier van justitie Isabeth Mijnaerends nader worden ingegaan op deze nieuwe mogelijkheid om jongvolwassenen op het rechte pad te brengen.

PARALLELE SESSIES

THEMASESSIE 3: Over de toepassing van (Data) Privacy Impact Assessment ((D)PIA) voor het in evenwicht brengen van privacy en nut in een Big Data tijdperk

▶ 10.15-10.45 uur, zaal 2.6 (let op: 2^e verdieping!)

Sprekers: Ronald Meijer (WODC), Mortaza Shoaie Bargh (WODC) en Bas van der Leij (WODC)
Moderator: Ronald Meijer (WODC)

We beginnen met een korte brainstorm met het publiek over de noodzaak van het maken van een afweging tussen privacy en nut in enkele Big Data scenario's. We leggen de (D)PIA principes uit op een abstract niveau en zullen dan samen met het publiek nadenken over hoe die principes kunnen worden toegepast om de hiervoor genoemde afweging in dergelijke Big Data omgevingen te kunnen maken. Tenslotte demonstreren we het nut van de (D)PIA principes bij het ontwerpen van (Internet of Things) systemen die Big Data produceren en gebruiken.

THEMASESSIE 4: Meten is weten?! Beter inzicht in het presteren van de justitieketen met legal logistics

▶ 10.15-10.45 uur, zaal 3.2

Sprekers: Niels Netten (WODC), Susan van den Braak (WODC) en Maarten Schep (DGSenB ministerie van VenJ)
Moderator: Niels Netten (WODC)

De laatste jaren wordt er in het VenJ-domein steeds meer *evidence-based* gewerkt. Bij het maken en evalueren van beleid wordt bijvoorbeeld vaker gebruik gemaakt van structurele monitoring of prestatie metingen. Dit wordt ook steeds makkelijker doordat er door technologische ontwikkelingen meer, en verschillende soorten, data beschikbaar komen en geavanceerde analysemethoden toegankelijker worden. Binnen het WODC is daarom onder de naam 'Legal Logistics' een *framework* ontwikkeld waarin verschillende soorten data verzameld, gecombineerd en geanalyseerd kunnen worden om zo beter (d.w.z. beschrijvend, verklarend of voorspellend) inzicht te krijgen in de justitiële ketens. Op basis van dit inzicht kunnen de doelstellingen van de justitieketen (o.a. het handhaven van de rechtsstaat en een eerlijke behandeling) beter geborgd worden en wordt het presteren verbeterd. Met betrekking hiertoe kunnen bijvoorbeeld doorlooptijden gemeten worden of capaciteitsramingen worden gemaakt. In deze sessie zullen wij uitgebreid stilstaan bij de mogelijkheden van *Legal Logistics* voor de (beleids)praktijk. Hierbij is ook aandacht voor nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van *Big Data*. Op het demonstratieplein op de informatiemarkt kunt u vervolgens een aantal voorbeeldtoepassingen bekijken en zelf uitproberen.

THEMASESSIE 5 - QUIZ: De slimste boef

▶ 10.15-10.45 uur, zaal 3.3

Sprekers: Maureen Turina-Tumewu (WODC), Karin Bongers (DGRR ministerie van VenJ) en Esther Jägers (DGRR ministerie van VenJ)
Moderator: Maureen Turina-Tumewu (WODC)

De quiz 'De Slimste Boef' bestaat uit prikkelende vragen over gedragsbeïnvloeding op het gebied van criminaliteitspreventie en veiligheid. In deze zinderende spelshow nemen de quizmasters u mee in de wereld van list en bedrog en hoe het recht zegeviert. Nadat u met de quiz heeft meegedaan bent u zich meer bewust van onbewust gedrag en heeft u kennis opgedaan hoe gedragsinzichten op het gebied van Veiligheid en Justitie worden toegepast. Let wel: Na deze quiz bent u gegarandeerd geïnspireerd geraakt om gedragsinzichten in uw eigen werk toe te passen. Durft u deze uitdaging aan? Dan zien wij u graag bij de quiz 'De Slimste Boef'.

THEMASESSIE 6: De glazen bol van Google en Facebook

▶ 10.15-10.45 uur, zaal 3.4

Spreker: Frank Willemsen (WODC)
Moderator: Lars Heuts (WODC)

Kunnen we op basis van 'nieuwe' databronnen iets zinnigs zeggen over trends en gebeurtenissen in de 'echte' wereld?

In deze interactieve presentatie laten we een aantal voorbeelden zien van concrete toepassingen die we in de afgelopen tijd hebben uitgewerkt en die een Big Data component bevatten. Aan de orde komen databronnen van Google, Gdelt en van diverse social media platforms. De voorbeelden gaan over:

- Mogelijkheden om *migratiestromen te voorspellen* m.b.v. zoektermen;
- Nieuwe manieren om bepaalde vormen van *cybercrime* in kaart te brengen;
- Alternatieven om *onveiligheidsgevoel* te bepalen.

Naast het tonen van deze voorbeelden willen we ook laten zien dat het gebruik van Big Data niet noodzakelijkerwijs duur en ingewikkeld hoeft te zijn. Het merendeel van de bronnen die we bespreken is gratis te gebruiken zonder dat bijzondere eisen aan uw hardware worden gesteld. Met een laptop, internetverbinding en een spreadsheet (Excel) kom je een heel eind. Tenslotte willen we ingegaan op de wijze waarop uitkomsten van analyses samengebracht en gevisualiseerd kunnen worden in dashboards.

THEMASESSIE 7: Eigen Kracht conferenties bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam: totstandkoming en factoren die hieraan bijdragen

► 10.15-10.45 uur, zaal 3.5

Sprekers: Willemien de Jongste (WODC) en Sharon Dijkstra (UvA)
Moderator: Willemien de Jongste (WODC)

In deze sessie zal aandacht besteed worden aan de inzet van Eigen Kracht conferenties (EK-c) in de jeugdzorg. Sinds de transitie in januari 2015 is het per wet verplicht gesteld om ouders de gelegenheid te bieden samen met hun netwerk een familiegroepsplan op te stellen. De inzet van een familienetwerkberaad, zoals een EK-c, is een manier om dit te bewerkstelligen. Ondanks de toenemende inzet van familienetwerkberaden in de jeugdzorg is er nog altijd weinig goed onderzoek gedaan naar de effectiviteit hiervan. Een literatuurstudie naar de effectiviteit van familienetwerkberaden concludeert dat er weinig goed robuust onderzoek is verricht naar dit besluitvormingsmodel en dat het weinige robuuste onderzoek dat is verricht, voornamelijk niet aantoont dat de inzet van familienetwerkberaden tot betere resultaten leidt dan de reguliere jeugdzorg. Daarnaast is er weinig tot geen onderzoek over hoe vaak de inzet van een familienetwerkberaad daadwerkelijk tot een familiegroepsplan leidt en welke factoren hieraan bijdragen.

In deze sessie worden de resultaten gepresenteerd van een onderzoek dat zich juist wel richt op de totstandkoming van een EK-c bij gezinnen in de jeugdzorg: hoeveel gezinnen gaan in op het aanbod om een EK-c in te zetten en bij hoeveel gezinnen leidt dit ook daadwerkelijk tot een plan om de problemen in het gezin aan te pakken? Om welke redenen zien ouders af van het aanbod om een EK-c in te zetten? Ook wordt onderzocht welke gezins- en context factoren bijdragen aan de totstandkoming van een EK-c. Aan de hand van de resultaten en implicaties van het onderzoek zal het publiek in groepen gaan nadenken over implicaties voor praktijk en beleid.

THEMASESSIE 8: Darkweb en illegaal online gedrag

► 10.15-10.45 uur, zaal 3.7

Spreker: Heather Young (TNO)
Moderator: Johan van Wilsem (WODC)

Veel mensen hebben van het *Darkweb* gehoord: een onderdeel van het wereldwijde web dat niet rechtstreeks vindbaar is voor de zoekmachines. Lang niet iedereen weet wat het is, wat daar te vinden is en hoe het zich verhoudt tot het zogenaamde *Clearweb* en *Deepweb*. In de themasessie Darkweb en illegaal online gedrag verkennen wij met u het Darkweb en de activiteiten die daar plaatsvinden, zoals illegale wapenhandel, drugsverkoop en de handel in hacking-diensten. U maakt kennis met tools om data te vergaren ten behoeve van de analyse van illegaal online gedrag. Ook leert u hoe u dit soort

tools, en de aldus verkregen informatie kunt gebruiken in uw eigen onderzoek. Wij verkennen graag met u welke onderzoeksvragen u zou opstellen vanuit uw perspectief.

THEMASESSIE 9 - SPEEDDATES:

► 10.15-10.45 uur, loge 3^e etage

- A Liza Cornet (WODC) - *Quantified Self* justitiële context
 - B Marleen Nagtegaal (WODC) - *De tbs-maatregel: wat je altijd al wilde vragen*
 - C Ruud Kouwenberg (WODC) - *Opsporingsmethoden en afscherming*
 - D Charlotte Barendregt (WODC) - *Adolescentenstrafrecht*
 - E Maite Verhoeven (WODC) - *Mensenhandel in de seksindustrie*
- Moderator: Malou van Hintum (Dagvoorzitter)

Wilt u in korte tijd meer te weten komen over onderzoek? Ga dan speeddaten met de onderzoekers in de speeddate ruimte. Dit kan over de volgende onderwerpen:

A Quantified Self in justitiële context

Hoeveel stappen neem ik per dag? Wat is het tempo van mijn hartslag? Hoe lang doe ik er elke nacht over om in slaap te vallen? Hoeveel weeg ik? Wat is het CO₂-gehalte in mijn werkkamer nadat ik daar drie uur heb zitten schrijven? Het idee van Quantified Self is om gegevens over jezelf of je omgeving te verzamelen met behulp van draagbare elektronische sensoren (wearables) of mobiele applicaties (apps) op bijvoorbeeld smartphones. In WODC-onderzoek wordt geïnventariseerd op welke manier dit soort 'zelfmetingen' toegepast kunnen worden in de justitiële context. Dat doen we aan de hand van een literatuurstudie en door het uitvoeren van een exploratief onderzoek bij tbs-gestelden. Meer weten over dit onderwerp? Kom dan even speeddaten.

B De tbs-maatregel: wat je altijd al wilde vragen

Je kunt in deze sessie al je vragen over tbs-gestelden kwijt. Ontdek of je kennis up-to-date is. Wat kost een tbs-behandeling bijvoorbeeld? En hoe vaak gaan tbs-gestelden na de behandeling weer de fout in? Klopt het dat de maatschappij veel te vrezen heeft van tbs-gestelden?

C Opsporingsmethoden en afscherming

Er staat politie en justitie een aantal opsporingsmiddelen ter beschikking om criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) op te sporen. Voorbeelden hiervan zijn o.a. het aftappen van telefoons (afluisteren), observatie en huiszoekingen. Maar er zijn veel meer opsporingsmiddelen en deze zijn meestal minder bekend. Daarnaast zien we dat CSV's hun uiterste best doen om uit handen van politie en justitie te blijven en om dat te bereiken kunnen zij gebruik maken van een aantal afschermingsmethoden. Hierbij kan gedacht worden aan stoorzenders die het afluisteren van telefoons bemoeilijken, het frequent wisselen van mobiele telefoons en simkaarten om eveneens het afluisteren te bemoeilijken, het gebruik van codetaal om te verbloemen dat een gesprek gaat over bijvoorbeeld verdovende middelen en rondjes rijden over een rotonde om te kijken of men niet gevolgd wordt (dynamische observatie). Dit zijn slechts een paar voorbeelden die afkomstig zijn uit de Monitor georganiseerde criminaliteit. In deze monitor zijn in de loop van

een aantal jaren vele tientallen zaken bestudeerd (180), waarin uitgebreid beschreven wordt hoe CSV's opgespoord worden en van welke afschermingsmethoden zij gebruik maken om onder de radar te blijven. In deze speeddate krijgt u over deze middelen en manieren één en ander uitgelegd.

D Adolescentenstrafrecht

Het adolescentenstrafrecht (ASR) heeft onder andere tot doel om criminaliteit onder jeugdigen en jongvolwassenen beter én effectiever aan te pakken. Door rechters te voorzien van een breder pakket aan maatregelen kan er - afhankelijk van de ontwikkeling van een jongere - op maat gesanctioneerd worden volgens het jeugd- of volwassenenstrafrecht. Het WODC voert in de periode 2014-2019 een onderzoeksprogramma uit naar het adolescentenstrafrecht. Binnen dit onderzoeksprogramma worden verschillende vragen beantwoord: Wat is de beleidstheorie achter deze wet? Wat zijn de kenmerken van zogeheten ASR-jongvolwassenen? Verschillen zij van hun leeftijdsgenoten met een afdoening volgens het volwassenenstrafrecht? Zijn er regionale verschillen in de toepassing van het adolescentenstrafrecht? Wilt u graag weten wat er nog méér onderzocht wordt, of praat en denkt u graag mee over ASR-gerelateerde onderwerpen, kom dan speeddaten!

E Mensenhandel in de seksindustrie

Maite Verhoeven verrichtte onderzoek naar verschillende aspecten van mensenhandel binnen de Nederlandse seksindustrie. Ze keek naar de informele economie binnen de raamprostitutie, relaties tussen verdachten en slachtoffers, overeenkomsten met huiselijk geweld, de opsporing van mensenhandel en de signalering en preventie van de uitbuiting van sekswerkers. Ze analyseerde politiedossiers van opsporingsonderzoeken naar mensenhandel en interviewde sekswerkers, bordeelmanagers en overheidsfunctionarissen. Benieuwd naar de resultaten van haar onderzoek? Boek een speeddate.

THEMASESSIE 10: Licht in de duisternis?

▶ 11.00-12.00 uur, zaal 2.6 (let op: 2^e verdieping!)

Sprekers: Henk van der Veen (WODC), Olivier Hendriks (WODC) en Casper van Nassau (WODC)
Moderator: Casper van Nassau (WODC)

Binnen het brede domein van Veiligheid en Justitie dient zich met enige regelmaat de vraag aan naar de omvang van een bepaald fenomeen of een bepaalde groep mensen. In veel gevallen is deze vraag te beantwoorden met behulp van registraties of enquêtes. Soms echter richt de vraag zich op verborgen populaties en fenomenen en bieden bestaande bronnen geen direct antwoord. Methodologische creativiteit is dan nodig. Bijvoorbeeld om het aantal illegalen in Nederland te schatten, de omvang van de criminele economie, het aantal salafisten, buitenlandse financiering van moskeeën of de omvang van drugshandel op het dark web.

Ook creatieve methoden kennen echter beperkingen. Deze beperkingen kunnen zich vertalen in een gebrek aan precisie en bevindingen die niet altijd als even eenduidig en makkelijk communiceerbaar worden ervaren ('moeilijk antwoord op een simpele vraag').

Aan de hand van enkele recente WODC-onderzoeken wordt in deze interactieve themasessie ingegaan op de mogelijkheden en beperkingen van (wetenschappelijke) omvangschattingen van verborgen populaties en fenomenen. Met de deelnemers wordt stilgestaan bij alternatieve vraagstellingen, creatieve onderzoeksmethoden en het helder communiceren van de bevindingen.

THEMASESSIE 11: De 'blackbox' geopend: de selectie van offranten door WODC/EWB

▶ 11.00-12.00 uur, zaal 3.2

Sprekers: Annelies Daalder (WODC) en Frans Beijaard (WODC)
Moderator: Annelies Daalder (WODC)

Aan de afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB) van het WODC wordt regelmatig gevraagd hoe wij de vakgroepen en onderzoeksbureaus selecteren aan wie we een offerte vragen. We geven daar graag een uitgebreide toelichting op en hopen daarmee de transparantie over ons werk te vergroten. Ook enkele andere werkwijzen passeren de revue. Bovendien gaan we graag in dialoog met de aanwezigen of er alternatieven mogelijk zijn voor onze selectieprocedure, bijvoorbeeld in de vorm van een experiment? Deze sessie bestaat uit een plenaire presentatie waarna een ruime uitwisseling van standpunten en ideeën mogelijk is. Het onderwerp is vooral interessant voor universitaire onderzoekers en coördinatoren 'derde geldstroom' en medewerkers van particuliere onderzoeksbureaus, maar ook andere geïnteresseerden zijn welkom.

THEMASESSIE 12: Mindfulness in detentie

▶ 11.00-12.00 uur, zaal 3.3

Sprekers: Nelleke van Zessen (DJI), Nienke Bouw (Universiteit Leiden) en Essy van Dijk (WODC)
Moderator: Essy van Dijk (WODC)

De mannen komen aan in het stiltecentrum. Op hun hoede bezien ze de situatie, de andere deelnemers, de cursusruimte: in een kring staan 10 stoelen met daarvoor 10 maten met zitkussens, daarnaast liggen 10 yogamatten en 10 fleecedekentjes. De mannen kijken verwachtingsvol. De trainer zegt: 'Welkom. Jullie kijken me nieuwsgierig aan. Dat is mooi, dat is precies wat we nodig hebben de komende weken. In de beoefening van aandacht. Nu, om te beginnen.'

In 2012 werd gestart met het aanbieden van de Mindfulness Based Stress Reduction (MBSR-) training voor gedetineerden in zes penitentiaire inrichtingen in Nederland. Deze training bestaat uit een acht weken durend groepsprogramma waarbij gebruik gemaakt wordt van verschillende mindfulness oefeningen. Aanleiding voor de introductie van de MBSR-training was de constatering in een eerder WODC-rapport dat er bij gedetineerden vaak sprake is van een laag zelfvertrouwen en een hoge stressgevoeligheid en het feit dat deze factoren onvoldoende worden afgedekt door het huidige aanbod van interventies binnen detentie.

In 2016 werd door de Universiteit Leiden - in opdracht van het WODC - een plan- en procesevaluatie uitgevoerd (ter voorbereiding op een effect-evaluatie). Dit onderzoek had als doel na te gaan wat de werkzame mechanismen zijn van de MBSR-training en in hoeverre de training uitvoerbaar is binnen de detentie setting.

In deze themasessie maakt u kennis met de MBSR-training en de toepasbaarheid van de training bij gedetineerden. Nelleke van Zessen (Boeddhistisch geestelijk verzorger en MBSR-trainer) zal een verkorte mindfulness training geven zoals deze wordt aangeboden in detentie. Daarnaast zal Nienke Bouw (onderzoeker Universiteit Leiden) de bevindingen van het uitgevoerde onderzoek aan u presenteren.

THEMASESSIE 13: (Politie)cultuur

► 11.00-12.00 uur, zaal 3.4

Spreker: Rogier van Koetsveld (Change+)

Moderator: Willemien de Jongste (WODC)

In 2015 is in opdracht van het WODC een onderzoek uitgevoerd naar de organisatiecultuur van de politie. Ten behoeve van dit onderzoek zijn bij medewerkers dwars door de organisatie verhalen en anekdotes verzameld, die samen een beeld geven van de cultuur. Dit beeld is vergeleken met de gewenste cultuur, zoals die onder meer in het realisatieplan Nationale Politie staat verwoord. Daarna zijn verklaringen benoemd voor verschillen tussen de door de medewerkers ervaren cultuur en de gewenste cultuur. Tenslotte is met een groep medewerkers gezocht naar mogelijkheden om de cultuur in de gewenste richting in beweging te krijgen.

Tijdens de themasessie wordt kort ingegaan op de aanpak en het resultaat van het onderzoek. Daarna wordt met de deelnemers, op verkorte wijze, een workshop uitgevoerd, die in het onderzoek is gebruikt. Hierbij zullen we één thema, dat binnen Veiligheid en Justitie speelt, onder de loep nemen aan de hand van vier vragen:

- Wie willen jullie zijn?
- Wie zijn jullie nu?
- Hoe verklaren we het verschil?
- Wat kunnen we doen om dit verschil te verkleinen?

THEMASESSIE 14: Huiselijk geweld, kindermishandeling en de samenloop ervan binnen het gezin: omvang, aard en recidive

► 11.00-12.00 uur, zaal 3.5

Sprekers: Annemarie ten Boom (WODC), Karin Beijersbergen (WODC), Nicole Mertens (WODC) en Daphne Blokdijs (WODC)

Moderator: Annemarie ten Boom (WODC)

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn een groot maatschappelijk probleem in veel westerse landen, waaronder Nederland. Het is de meest voorkomende geweldsvorm in onze samenleving. De psychische en fysieke gevolgen voor slachtoffers zijn vaak groot en de economische kosten voor de samenleving zijn hoog door onder andere het beroep dat gedaan wordt op de gezondheidszorg en het strafrechtssysteem. Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn tevens een verborgen probleem, dat zich veelal achter de voordeur afspeelt. Het WODC probeert al jaren deze verborgen fenomenen in kaart te brengen, onder andere door middel van prevalentieschattingen en recidivemetingen. In deze sessie zullen enkele lopende en geplande onderzoeken op dit terrein besproken worden. Allereerst wordt het prevalentieonderzoek van huiselijk geweld, kindermishandeling en de samenloop van deze twee binnen een gezin toegelicht. Ten tweede wordt het 'plegeronderzoek' besproken, waarin kenmerken van plegers van huiselijk geweld en

kindermishandeling en de aard en ernst van het geweld in kaart worden gebracht. Ten slotte zal het recidiveonderzoek onder daders van huiselijk geweld en kindermishandeling worden toegelicht. Het betreft een interactieve sessie, waarbij het publiek ook om input en reflectie op genoemde onderzoeksplannen en de lopende onderzoeken wordt gevraagd.

THEMASESSIE 15: Jeugdige daders en de cyberwereld

► 11.00-12.00 uur, zaal 3.7

Sprekers: Josja Rokven (WODC), Gijs Weijters (WODC), Rik Beerthuizen (WODC), André van der Laan (WODC), Ton Eijken (DSJ ministerie van VenJ), Tamar Fischer (EUR) en Kim Oosterwijk (EUR)
Moderator: Josja Rokven (WODC)

In deze sessie gaan we nader in op wat bekend is over jeugdige daders en de cyberwereld. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van gegevens die zijn verzameld ten behoeve van de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC). Wat weten we over de omvang van cyber- en gedigitaliseerde delicten door jeugdigen? Speelt nieuwe media een rol in de trends in jeugdcriminaliteit? En wat kunnen we zeggen over games en jeugdcriminaliteit? In hoeverre verplaatst de criminaliteit zich van de offline wereld naar de online wereld? Wat zijn de kenmerken en risicoprofielen van jeugdige daders van cyberdelinquentie? De aanpak van jeugdcriminaliteit is nu nog vooral gericht op traditionele offline daders, maar zijn voor deze groepen cyberdaders specifieke interventies nodig? Welke geëvalueerde interventies bestaan er in de preventie van cybercrime en welke aanknopingspunten biedt de wetenschap voor interventies gericht op hacken en cyberagressie? Op basis van onderzoek verricht door of in opdracht van het WODC worden korte presentaties gegeven en gaan onderzoekers en beleidsmakers in gesprek met aanwezigen. Met bijdragen over:

- Cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit in de MJC en de rol van nieuwe media
- Grand Theft Auto V en jeugdcriminaliteit
- Verplaatsing van offline naar online jeugdcriminaliteit
- Profielen van jeugdige online daders
- Effectieve interventies voor jeugdige cybercriminelen
- De relevantie voor beleid

LUNCHPROGRAMMA

12.00 ▶ 14.00

16 - Lancering Strategische Kennis- en Innovatieagenda Ministerie VenJ

► 12.10-12.20 uur, loge 3^e verdieping

Het ministerie van Veiligheid en Justitie staat voor de kernwaarden van de rechtsstaat: een veilige en rechtvaardige samenleving. Kennis en innovatie zijn voor het ministerie essentieel om in de veranderende samenleving haar taken goed uit te kunnen voeren. Het is cruciaal inzicht te hebben in maatschappelijke en technologische ontwikkelingen om onze maatschappelijke opgaven van vandaag en morgen te begrijpen en te kunnen adresseren. Opgaven die wellicht om andere oplossingsrichtingen en werkwijzen vragen dan die van vandaag.

De Strategische Kennis- en Innovatieagenda (SKIA) schetst vragen gericht op de toekomst en stimuleert de omgeving van VenJ met ons mee te denken en te werken aan deze opgaven. De SKIA is een hulpmiddel om binnen VenJ en samen met externe kennis- en innovatiepartners gezamenlijk op te trekken bij beleidsontwikkeling en strategie-, onderzoek- en innovatietrajecten. De SKIA helpt om verzamelde kennis, gerealiseerde innovaties en evaluaties van beleid en interventies te delen. Daarmee bewerkstelligt de agenda een betere en bredere benutting van kennis en innovatie. Met de SKIA geeft het ministerie richting en ruimte aan kennisontwikkeling en innovatie rond de maatschappelijke opgaven waar wij voor staan. Zo maakt VenJ ook in de toekomst bewuste keuzes voor de inzet van mensen en middelen ten behoeve van een veilige en rechtvaardige samenleving.

Vandaag - tijdens het WODC ABC-congres - ziet de SKIA officieel het daglicht. Bij de start van het lunchprogramma wordt de SKIA aangeboden aan de secretaris-generaal van Veiligheid en Justitie. Kom een SKIA ophalen op het informatieplein om te zien welke strategische kennis- en innovatievragen bij VenJ spelen en om te bepalen hoe jij ermee aan de slag kunt gaan!

17 - Ondertekening intentieverklaring samenwerking ministerie van Defensie en ministerie van VenJ

► 12.20-12.30 uur, loge 3^e verdieping

Het ministerie van Defensie en het ministerie van Veiligheid en Justitie hebben de intentie een strategische partnerschap op het gebied van Kennis en Innovatie tot stand te brengen. Uitgangspunten hierbij zijn synergie, doelmatigheid en effectiviteit en uit zich in het meer delen van opgebouwde kennis, betere afstemming van vraagarticulatie van voorgenomen onderzoeken, verdere samenwerking op het terrein van innovatie en na te gaan of een gezamenlijk onderzoeksprogramma haalbaar is. Gezamenlijk zijn ten behoeve van de praktische invulling van deze partnerschap bijvoorbeeld de onderwerpen interne en externe veiligheid geïdentificeerd en verschillende vraagstukken van het innovatieprogramma Satelliettoepassingen voor Veiligheid en Justitie.

Secretaris-generaal Wim Geerts van Defensie en secretaris-generaal Siebe Riedstra van Veiligheid en Justitie ondertekenen tijdens het lunchprogramma van het WODC ABC-congres de intentieverklaring voor dit strategisch partnerschap.

INFORMATIEMARKT

Bezoek de informatiemarkt van het WODC ABC-congres in de loge op de 3^e verdieping. Op de informatiemarkt zijn diverse pleinen met posterpresentaties, demonstraties en informatiestands.

18 - Posterplein

► 12.30-13.45 uur, loge 3^e verdieping

Op het posterplein worden recente WODC-onderzoeken gepresenteerd aan de hand van posterpresentaties. Een keur aan onderwerpen komen aan bod, zoals recidive, neurowetenschap, echtscheidingen, jeugdcriminaliteit en adolescentenstrafrecht. U kunt tijdens de lunch de volgende posters bekijken en bespreken.

A - De WODC-Recidivemonitor - Frits Altena (WODC), Karin Beijersbergen (WODC), Daphne Blokdijk (WODC), Martine Blom (WODC), Klaus Drieschner (WODC), Ad Essers (WODC), Nikolaj Tollenaar (WODC), Suzan Verweij (WODC) en Gijs Weijters (WODC)

De WODC-Recidivemonitor is een langlopend onderzoeksproject waarin recidivemetingen worden verricht onder verschillende dadergroepen. Met dit project wordt inzicht gegeven in de uitstroomresultaten van strafrechtelijke interventies en op het verloop van criminele carrières, zowel bij jeugdige als bij volwassen daders. De metingen in het kader van de recidivemonitor verlopen volgens een vaste methode. Naast de recidive van alle volwassen en jeugdige strafrechtelijke daders wordt ook de recidive van specifieke dadergroepen (ex-gedetineerden, ex-ji-ers, ex-tbs-ers en ex-reclasanten) op regelmatige basis beschreven, zodat de ontwikkeling van de recidive in kaart wordt gebracht en ook het verdere verloop van strafrechtelijke carrières bestudeerd kan worden. Naast deze vaste metingen worden ook een aantal meerjarige onderzoeksprogramma's gericht op verschillende type daders uitgevoerd binnen de recidivemonitor.

B - Perioden van tbs onder voorwaarden: over omzettingen en hervattingen - Marleen Nagtegaal (WODC)

In dit onderzoek is bepaald hoe vaak de tbs met voorwaarden moet worden omgezet in een tbs met dwangverpleging en hoe vaak de voorwaardelijke beëindiging van de tbs-dwangverpleging weer moet worden hervat in een tbs met dwangverpleging. Ook de factoren die samenhangen met succes en falen tijdens deze perioden van tbs onder voorwaarden zijn bepaald. De resultaten van het onderzoek worden weergegeven en mogelijke implicaties voor de forensisch psychiatrische praktijk komen aan de orde.

C - Problematiek (ex-) gedetineerden voor en na detentie - Josja Rokven (WODC), Suzan Verweij (WODC) en Gijs Weijters (WODC)

Tweejaarlijks voert het WODC de monitor nazorg ex-gedetineerden uit om een beeld te geven van de re-integratie van ex-gedetineerden. In deze monitor wordt de problematiek van (ex-)gedetineerden wat betreft id-bewijs, werk en inkomen, huisvesting, schulden en zorg op drie momenten in de tijd in kaart gebracht.

Eerst wordt de problematiek beschreven vlak voor iemand in detentie komt. Het tweede moment behelst de problematiek vlak na detentie. Ten slotte wordt de problematiek beschreven op het moment dat iemand zes maanden vrij is. Daarnaast wordt extra aandacht besteed aan de verandering tussen de drie meetmomenten om na te gaan of bestaande problematiek voor (ex-)gedetineerden met problemen wordt opgelost tijdens of in de eerste maanden na detentie. Voor (ex-)gedetineerden zonder problemen wordt nagegaan of ze ook van problemen gevrijwaard blijven gedurende hun detentieperiode en de eerste zes maanden erna. In de lopende meting van de monitor nazorg zal ook nagegaan worden in welke mate er een relatie is tussen de (verandering in) problematiek van (ex-)gedetineerden en strafrechtelijke recidive. Het idee achter het re-integratiebeleid is dat door het werken aan de problematiek van (ex-)gedetineerden recidive voorkomen kan worden.

D - Project recidiveonderzoek Forensische Zorg - Klaus Drieschner (WODC)

Forensische zorg richt zich op justitiabelen wiens delicten verband houden met psychische stoornissen met het primaire doel recidive te voorkomen. Het WODC brengt al decennialang recidive na tbs met dwangverpleging in beeld. Hierdoor zijn trends in de tijd, verschillen tussen subgroepen en voorspellers van recidive aan het licht gekomen. Ondanks een recente uitbreiding naar tbs met voorwaarden en veelplegers met een ISD-maatregel bestrijkt het recidiveonderzoek tot op heden nog maar 5% van de totale uitstroom uit de forensische zorg. Dit vijfjarige project (2016-2021) heeft tot doel het recidiveonderzoek naar de hele forensische zorg uit te breiden, dus naar meer dan 20 strafrechtelijke titels, 120 zorgaanbieders en 12.000 uitstromende justitiabelen per jaar. Naast deze verbreding van het recidiveonderzoek zal ook een verdieping plaatsvinden. Zo zal recidive tijdens de forensische zorg in beeld worden gebracht waarmee recht wordt gedaan aan de toenemende 'ambulantisering' van de forensische zorg. Ook zal het onderzoek naar voorspellende factoren voor recidive worden uitgebreid en zal worden onderzocht of het mogelijk is de invloed van factoren in de tijd na de forensische zorg op delictrecidive te verdisconteren. Naast inzichten over recidive na forensische zorg op landelijk niveau zal het project voor forensische zorgaanbieders informatie over de recidive van de eigen ex-cliënten opleveren en een database voor wetenschappelijk onderzoek en beleidsondersteuning genereren.

E - Recidive na high impact crimes - Daphne Blokdijk (WODC) en Karin Beijersbergen (WODC)

Sinds enkele jaren wordt de term 'high impact crimes' gebruikt. High impact crimes is een verzamelnaam om delicten aan te duiden die een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij hebben. Delicten die hier onder worden geschaard, zijn (gewelddadige) vermogensdelicten zoals woninginbraken, straatroven en overvallen. Al de nodige jaren is er vanuit de overheid aandacht voor het terugdringen van (gewelddadige) vermogensdelicten. Het WODC voert momenteel een vijfjarig onderzoeksprogramma uit op het terrein van recidive onder plegers van high impact crimes. Op de poster zal het lopende en geplande onderzoek worden weergegeven.

F - Recidiveonderzoek verkeersovertreders - Martine Blom (WODC) en Daphne Blokdijk (WODC)

Een deel van de verkeersonveiligheid in Nederland hangt samen met het gedrag van mensen die - soms herhaaldelijk en hardnekkig - verkeersovertredingen begaan. Maatregelen die op het gebied van verkeersonveiligheid worden genomen zijn deels dadergericht, waarbij wordt aangenomen dat een klein deel van de overtreeders verantwoordelijk is voor een relatief groot deel van de totale verkeerscriminaliteit. Om tot een succesvolle persoonsgerichte aanpak te komen, is het belangrijk om de achtergronden en de 'strafrechtelijke carrières' van verkeersdelinquenten te leren kennen. Het WODC heeft om die reden de Monitor Verkeerscriminaliteit ontwikkeld. Met deze monitor wordt doorlopend onderzoek gedaan naar de aard en de omvang van verkeerscriminaliteit in Nederland en naar de achtergronden en strafrechtelijke recidive van verkeersovertreders, in het bijzonder deelnemers aan educatieve gedragsmaatregelen.

G - Evaluatie van het adolescentenstrafrecht - Lise Prop (WODC), Charlotte Barendregt (WODC), André van der Laan (WODC) en Chijs van Nieuwenhuizen (UVT)

Sinds 1 april 2014 is het Adolescentenstrafrecht (ASR) van kracht. Met de invoering van het ASR wordt voorzien in een flexibel sanctiestelsel voor jeugdigen en jongvolwassenen in de leeftijd van 16 tot 23 jaar. Afhankelijk van de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder een misdrijf is gepleegd kan de rechter besluiten om bij 18- tot 23-jarigen het jeugdstrafrecht toe te passen (artikel 77c Sr). Een belangrijke reden voor de invoering van het ASR is de grote variatie in het ontwikkelingsniveau van de groep jeugdigen en jongvolwassenen die in aanraking komen met politie en justitie. Met de invoering van het ASR is het mogelijk om het pedagogische karakter van het jeugdstrafrecht met de daarbij behorende straffen en maatregelen toe te passen op jongvolwassenen tot 23 jaar.

Drie onderzoeken staan hier centraal: 1) De kenmerken van de groep jongvolwassenen die volgens het ASR berecht zijn worden in kaart gebracht; 2) Een internationale vergelijking met landen waarin sprake is van een met Nederland vergelijkbaar flexibel strafrecht voor jongvolwassenen; 3) De effectiviteit van het ASR worden onderzocht middels een quasi-experiment.

H - Het afwenden van een vechtscheiding - Teun Geurts (WODC)

In mei 2013 werden de lichamen van een 9-jarige jongen en zijn 7-jarige broertje dood gevonden in de buurt van het Utrechtse Cothen. De vechtscheiding van hun ouders zou in hun dood een belangrijke rol hebben gespeeld. Na deze vondst intensiverde het maatschappelijke en politieke debat omtrent de positie van kinderen in vechtscheidingen. Mede naar aanleiding van deze gebeurtenis is een uitvoeringsplan opgesteld waarin geïnventariseerd wordt wat er nodig is om de situatie van kinderen in een vechtscheiding te verbeteren. Binnen dit kader heeft het WODC onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van een aantal mogelijke interventies en aanpassingen van de scheidingsprocedure. In deze posterpresentatie zal onder andere worden ingegaan op wat er vanuit eerder onderzoek bekend is over de effectiviteit van (verplichte)

mediation, (verplichte) scheidingseducatie en het ouderschapsplan. Samenvattingen van meer dan 2.000 onderzoeken zijn doorgenomen en op relevantie beoordeeld. Daarnaast zijn een aantal recente Nederlandse promotieonderzoeken volledig onderzocht op relevante empirische bevindingen.

I - Scheidingen in cijfers - Marijke ter Voert (WODC)

Hoeveel scheidingen met minderjarige kinderen zijn er jaarlijks? Hoeveel en welke gerechtelijke procedures worden er gevoerd in het kader van scheidingen? Hoe vaak wordt er naar mediation verwezen vanuit de rechtspraak? Hoe vaak wordt de Raad voor de Kinderbescherming een gezag- en omgangonderzoek uit en hoe vaak wordt een bijzonder curator benoemd? Hoeveel gebruik wordt er gemaakt van gesubsidieerde rechtsbijstand? Over deze vragen geeft het WODC jaarlijks cijfers in een factsheet.

J - Veranderingen in de delta van geschilbeslechting - Marijke ter Voert (WODC)

Hoe vaak worden burgers met lastige problemen geconfronteerd die in het juridische circuit kunnen belanden? Wat doen ze vervolgens om die problemen op te lossen? Laten ze het erbij en doen ze niets, proberen ze het probleem op eigen houtje op te lossen of kloppen ze aan bij hulpverlenende instanties? En hoeveel problemen eindigen bij een gerechtelijke of buitengerechtelijke instantie? Deze en nog andere vragen komen aan de orde in het onderzoek Geschilbeslechtingsdelta, waarvoor Nederlanders zijn ondervraagd over de (mogelijke) juridische problemen waarmee ze de afgelopen vijf jaar te maken hebben gehad. Het onderzoek laat zien hoe ze die problemen hebben aangepakt, wat ze ermee hebben bereikt en hoe tevreden ze zijn over de juridische instanties waar ze gebruik van hebben gemaakt.

Het onderzoek wordt om de vijf à zes jaar uitgevoerd, waardoor het ook mogelijk is om veranderingen over de tijd te beschrijven.

K - Rechtspleging Civiel en Bestuur - Marijke ter Voert (WODC)

Rechtspleging Civiel en Bestuur is een jaarlijks verschijnende bundeling van statistische gegevens over de civiele- en bestuursrechtspleging. Het brengt de ontwikkeling van het aantal rechtszaken en buitengerechtelijke procedures in kaart, evenals de ontwikkeling van juridische beroepsgroepen zoals advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders.

Rechtspleging Civiel en Bestuur geeft inzicht in het aantal en de doorlooptijd van rechtszaken, in de personele inzet die daarmee is gemoeid en de kosten die daaraan zijn verbonden. Ten aanzien van de juridische beroepen geeft het een beeld van de ontwikkeling van het aantal beroepsbeoefenaren, de vraag naar dienstverlening en de omzet en winst van de dienstverleners. Tevens besteedt de publicatie aandacht aan kwaliteitsindicatoren, zoals klachten en tuchtzaken en tevredenheidsoordelen van klanten.

L - Kwaliteit van dienstverlening van rechtshulpverleners in civiele handelszaken - Teun Geurts (WODC)

Op 1 juli 2011 werd de competentiegrens van de kantonrechter verhoogd van € 5.000 naar € 25.000. De competentiegrens is een financiële grens, die bepaalt of een civiele handelszaak wordt

behandeld door een kantonrechter of een handelsrechter. In het politieke debat over deze verhoging was veel aandacht voor de vraag welke gevolgen het wegvallen van de verplichte bijstand van een advocaat aan rechtzoekenden zou hebben. In het evaluatieonderzoek naar de competentiegrensverhoging is daar ruim aandacht aan geschonken. Er is onder andere onderzoek verricht naar het type gemachtigden dat onder de nieuwe condities wordt ingeschakeld en de kwaliteit van de hulp die deze gemachtigden leveren. Bij deze analyses is ook het optreden van partijen zonder gemachtigde ('doe-het-zelvers') betrokken. Deze posterpresentatie geeft de bevindingen van dit onderzoeksgedeelte weer.

M - WODC-database 'Neurowetenschap in strafzaken' - Katy de Kogel (WODC)

In de wetenschappelijke literatuur wordt de discussie over neurowetenschappelijke gegevens in strafzaken vaak opgehangen aan enkele bekende, spraakmakende zaken. Maar wat is in meer algemene zin bekend over hoe neurowetenschappelijke kennis wordt gebruikt in strafzaken? Sinds 2010 verzamelt het WODC systematisch strafzaken waarin neurowetenschappelijke gegevens met betrekking tot de verdachte op de een of andere manier een rol spelen. Inmiddels omvat deze database zo'n 700 strafzaken. Thema's die naar voren komen zijn onder meer prefrontale hersenschade, epilepsie, dementie en verslaving in relatie tot strafrechtelijke verantwoordelijkheid. In de meeste zaken zijn de neurowetenschappelijke gegevens onderdeel van een breder multidisciplinair perspectief op de verdachte.

N - Neurowetenschappelijke toepassingen in de jeugdstrafrechtketen - Liza Cornet (WODC), Florian Bootsman (oud-medewerker WODC), Daphne Alberda (oud-medewerker WODC) en Katy de Kogel (WODC)

Dit onderzoek laat zien dat neurowetenschap een kans biedt om het gedrag van criminele jongeren beter te begrijpen en effectiever bij te sturen. De huidige meetinstrumenten, preventie- en interventiemethoden voor jeugdige delinquenten zijn veelal alleen gebaseerd op sociale en psychologische inzichten. Neurowetenschap kan de bestaande strafrechtelijke praktijk verrijken. Zo kunnen bijvoorbeeld neuropsychologische testen en fysiologische metingen, zoals een hartslagmeting of hormoonmeting, bijdragen aan het ontwikkelen van 'biopsychosociale profielen'. Die laatste kunnen worden benut bij bejegening en behandeling van jonge delinquenten, bij inschatting van het recidiverisico en bij preventie van antisociaal gedrag. Ook komen innovatieve preventie- en interventiemethoden om antisociaal en crimineel gedrag aan te pakken in zicht, zoals neuropsychologische trainingen, serious gaming en voedingssupplementen.

O - Monitor Jeugdcriminaliteit: monitoren en verklaren van jeugdcriminaliteit - André van der Laan (WODC), Rik Beerthuizen (WODC) en Charlotte Barendregt (WODC)

De ontwikkelingen die zich voordoen in de jeugdcriminaliteit worden door het WODC in samenwerking met CBS al sinds 2010 tweejaarlijks gemonitord met de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC). Doordat in de MJC meerdere bronnen worden gebruikt, zowel

politie als justitiebronnen als zelfrapportage van delinquent gedrag, geeft de monitor een breed beeld van de trends in criminaliteit gepleegd door 10- tot 23-jarigen. Daarnaast worden politiegegevens gekoppeld aan het SSB van het CBS waardoor trends binnen veel subgroepen kunnen worden bestudeerd. Naast beschrijven van trends worden ook verdiepende studies uitgevoerd waarin verklaringen worden gezocht voor de daling in de jeugdcriminaliteit. Voor de nieuwste meting van de MJC in 2017 worden de ontwikkelingen in Nederland ook in internationaal perspectief geplaatst en wordt nagegaan in hoeverre het mogelijk is jeugdige verdachten van cybercrime in de politiebronnen te vinden.

P - De release van Grand Theft Auto V en de geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland - Rik Beerthuizen (WODC)

Eerder wetenschappelijk onderzoek claimt dat het spelen van videogames mensen dermate bezig kan houden, dat zij niet in staat zijn om tegelijkertijd misdrijven te plegen: een vrijwillig incapacitatie-effect. Wanneer er op macroniveau sprake lijkt te zijn van meer videogamegedrag, dan gaat dit gepaard met een daling in crimineel gedrag. Het huidige onderzoek bekijkt of deze negatieve associatie tussen videogames in het algemeen en criminaliteit ook te vinden is voor de release van een enkele videogame - Grand Theft Auto V (GTAV) - en voor de geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland. Een afnemend effect over de tijd heen was gemodelleerd om de actieve GTAV-spelers te representeren (d.w.z., de meeste spelers zijn actief op en vlak na release, waarna deze groep in omvang afneemt) en werd op dag niveau gecorreleerd aan de aantallen gepleegde delicten door 12- tot 18-jarige en 18- tot 25-jarige mannen (observatieperiode 2012 tot en met 2014). Het effect van GTAV was negatief en significant gecorreleerd met de aantallen gepleegde delicten in beide leeftijdscategorieën, controlerend voor seizoens- en registratie-effect-covariaten (bijvoorbeeld, dag van de week). De resultaten en implicaties worden bediscussieerd.

19 - Demonstratieplein

► 12.30-13.45 uur, loge 3^e verdieping

Op dit plein worden demonstraties gegeven van methoden en websites, bijvoorbeeld over zelfmetingen in de justitiële setting of van REPRIS, een interactieve webapplicatie met recidivestatistieken. Tijdens de lunch kunt u de volgende demonstraties zien en ervaren.

A - Prognose Model Justitiële ketens - Debora Moolenaar (WODC) en Paul Smit (WODC)

Jaarlijks actualiseert het WODC het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ). Dit model geeft op basis van economische, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen een prognose voor de geregistreerde criminaliteit en het aantal gehoorde verdachten in de komende vijf jaar. Deze prognose van de verdachten dient weer als input voor de rest van de veiligheidsketen, zoals de instroom bij het OM en de ZM en de tenuitvoerlegging van sancties. Naast de jaarlijkse actualisering van de prognoses is het model ook geschikt om nieuwe beleidsmaatregelen door te rekenen. Ten behoeve van de kabinetsformatie is een versimpelde versie van het model gebouwd

LUNCHPROGRAMMA

12.00 > 14.00

in spreadsheetformaat, zodat beleidsmedewerkers simpele, eenvoudige maatregelen zelf kunnen doorrekenen zonder tussenkomst van het WODC. Tijdens het congres kunnen de deelnemers dit zelf uit proberen.

B - Proces Mining met behulp van het programma Disco - Rob Decae (WODC)

Proces Mining is een methode om structuren in temporele data te structureren en te analyseren. Een dataset met gebeurtenissen en daarbij behorende datum-tijd kan met deze methode worden bestudeerd. De logische paden binnen een proces zullen doorgaans duidelijk naar voren komen, maar daarnaast worden ook minder gangbare paden duidelijk. Verder kan worden gekeken naar voorraden en doorlooptijden binnen de processen. Het programma Disco maakt deze analyses op eenvoudige wijze mogelijk en visualiseert de gevonden paden. Het 'verkeer' op deze paden kan ook nog in de tijd worden bekeken door middel van gegenereerde animaties. Met behulp van Disco laten wij zien hoe complex processen binnen de strafrechtketen kunnen zijn en hoe proces mining kan helpen om vat te krijgen op deze data.

C - Datamining - Niels Netten (WODC)

In deze demo willen we laten zien hoe met een datamining aanpak bruikbare (risico-)profielen uit data gehaald kunnen worden die op hun beurt gebruikt kunnen worden bij het formuleren van beleidsopties.

D - Repris - Frits Altena (WODC), Karin Beijersbergen (WODC), Daphne Blokdijk (WODC), Martine Blom (WODC), Klaus Drieschner (WODC), Ad Essers (WODC), Nikolaj Tollenaar (WODC), Suzan Verweij (WODC) en Gijs Weijters (WODC)

Altijd al willen weten in welke mate verschillende groepen daders recidiveren? Kom dan langs bij de demonstratie van REPRIS. REPRIS is ontwikkeld door het team van de recidivemonitor en bevat cijfers over de recidive van verschillende groepen strafrechtelijke daders. REPRIS is een voor iedereen toegankelijke, interactieve webapplicatie. Via REPRIS kunnen beleidsmedewerkers, onderzoekers en andere geïnteresseerden de recidivestatistieken selecteren die voor hen relevant zijn. Bij deze demonstratie laten onderzoekers van de recidivemonitor zien hoe deze applicatie te gebruiken is en hoe u de recidivecijfers van uw 'favoriete' dadergroep kunt opvragen.

E - Criminaliteit & Rechtshandhaving webomgeving - Sandra Kalidien (WODC) en Paul Platenburg (WODC)

Criminaliteit en Rechtshandhaving (C&R) geeft de aard en omvang aan van de criminaliteit in Nederland, welk deel hiervan wordt opgespoord, welke strafrechtelijke reactie justitie hierop heeft, hoe opgelegde sancties tenuitvoergelegd worden en welke ontwikkelingen zich hierin hebben voorgedaan. Daarnaast komen ook de onderlinge samenhang tussen de schakels van de strafrechtketen aan bod, Nederland in internationaal perspectief en de kosten van criminaliteit. C&R komt jaarlijks als separate publicatie in pdf vorm uit. Parallel aan de publicatie C&R wordt gewerkt aan het digitale platform Criminaliteit in Beeld (CiB). Dit platform is een gezamenlijk initiatief van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC), de Raad voor de rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de Nationale Politie. Het doel van CiB is om het platform te zijn waarbij alle cijfers op gebied van Criminaliteit en Veiligheid in Nederland terug te vinden zijn. Het platform bevindt zich thans in een eerste fase en is opgezet als groeimodel.

F - Serious gaming - Ilse van der Hoek (MAD Multimedia), Edward Faber (T-Xchange) en Thorsten Holtmuller (T-Xchange)

1. Gamified Forms innoveert de wijze waarop vragenlijsten en enquêtes worden afgenomen. Nu zijn vragenlijsten vaak saai, vervelend en geven nauwelijks feedback aan de invuller. Gamified forms maakt gebruik van gamification zoals directe feedback, interactie, vergelijken en ranking. Daarmee worden vragenlijsten niet alleen leuker maar ook effectiever. Leer in deze demo hoe gamification de huidige werkwijze kan veranderen.
2. De leadership game is een dilemmatrainer waarmee professionals kunnen worden getraind in leiderschap. Nadruk ligt op oordeels- en besluitvorming in missie kritische situaties zoals een uit de hand gelopen demonstratie, terroristische aanslag of een cyber aanval. In de demo kunnen deelnemers een Burgemeestersgame scenario zelf spelen en ervaren.

G - Zelfmetingen in justitiële context - Liza Cornet (WODC) en Katy de Kogel (WODC)

Het kwantificeren van persoonlijke kenmerken en activiteiten met behulp van 'zelfmeting' is de laatste jaren sterk in populariteit toegenomen onder consumenten. Kunnen dit soort zelfmetingen ook in de justitiële setting worden toegepast? En wat houden dit soort zelfmetingen precies in? Ervaar het tijdens deze demo!

20 - Informatieplein

Op het informatieplein vindt u stands met rapporten, proefschriften en andere publicaties. Kom langs en bezoek de volgende stands:

- WODC
- Uitgeverij Boom Juridisch met Justitiële Verkenningen, Tijdschrift voor Criminologie en Tijdschrift voor Veiligheid
- Strategische Kennis- en Innovatieagenda (ministerie van Veiligheid en Justitie)
- TNO
- Uitgeverij SWP met o.a. de publicatie 'Brein onder druk' van Malou van Hintum

14.00 ▶ 18.00

PLENAIR

21 - Biocriminologie. Mythes en magie▶ 14.00-14.30 uur, grote zaal 2^e verdieping

Sprekers: Liza Cornet (WODC) en Katy de Kogel (WODC)

Moderator: Malou van Hintum (Dagvoorzitter)

Waar of onwaar: 'Kenniss over het brein kan bijdragen aan een meer effectieve aanpak van criminaliteit', 'Het meten van biologische kenmerken is ingewikkelder en duurder dan het afnemen van een vragenlijst', 'Biologische metingen zijn objectiever dan psychologische of sociologische metingen'.

De afgelopen jaren is er veel onderzoek gedaan naar de relatie tussen neurobiologische factoren en antisociaal gedrag. Dit heeft ertoe geleid dat neurowetenschappelijke informatie steeds meer gezien wordt als een deel van de puzzelstukjes die, net als kennis over psychologische en sociale factoren, nodig zijn om menselijk gedrag te begrijpen. Toch zijn er misverstanden ten aanzien van neurobiologie en criminaliteit. Zolang die misverstanden bestaan, is het lastig neurobiologische kennis in de justitiële praktijk toe te passen. In deze plenaire sessie gaan wij in op de stand van zaken omtrent neurobiologisch onderzoek naar crimineel gedrag en stellen enkele mythes en misverstanden aan de kaak.

22 - Safe & Cyber? WODC-onderzoek naar cybercrime en cybersecurity▶ 14.30-15.00 uur, grote zaal 2^e verdieping

Sprekers: Sunil Choenni (WODC) en Johan van Wilsem (WODC)

Moderator: Malou van Hintum (Dagvoorzitter)

De opkomst van moderne technologieën heeft de samenleving ingrijpend gewijzigd en de ontwikkelingen op dit gebied gaan razendsnel. Een samenleving zonder computers, smartphones en internet is nauwelijks nog denkbaar, met als gevolg dat er ook nieuwe vormen van criminaliteit zijn ontstaan. Cybercrime, criminaliteit met ICT als middel en/of doelwit, is onderdeel geworden van onze dagelijkse wereld. De toenemende afhankelijkheid van technologie maakt de samenleving daarnaast kwetsbaar voor nieuwe dreigingen: er kan schade of gevaar ontstaan door uitval of misbruik van ICT. Om dit tegen te gaan is digitale veiligheid, of cybersecurity, van groot belang.

Het WODC doet op veel terreinen onderzoek naar de gevolgen van technologische ontwikkelingen voor het veiligheids- en justitiedomein en hoe hierop geanticipeerd kan en moet worden. In deze plenaire sessie nemen wij u in vogelvlucht mee langs verschillende recente WODC-onderzoeken op het gebied van cybercrime en cybersecurity. Deze lopen uiteen van het in kaart brengen van (de omvang) van cybercrime en de verschuiving van offline naar online criminaliteit tot het inventariseren van kansen en bedreigingen van nieuwe technologieën, zoals het Internet of Things, en mogelijkheden om hierop te anticeren.

PARALLELE SESSIES

THEMASESSIE 23: Lessen in het uitvoeren van een effectstudie▶ 15.30-16.40 uur, zaal 2.5 (let op: 2^e verdieping!)

Sprekers: Gijs Weijters (WODC), Nikolaj Tollenaar (WODC), Suzan Verweij (WODC), Lise Prop (WODC) en Essy van Dijk (WODC)

Moderator: Gijs Weijters (WODC)

In dit interactieve minicollege wordt ingegaan op manieren om de effectiviteit van beleidsinterventies te onderzoeken. Er wordt ingegaan op de (on)mogelijkheden van dergelijk onderzoek. Er worden tips en tricks gegeven waar op te letten bij de voorbereiding van een effectstudie. De problemen en mogelijkheden van een effectstudie worden geïllustreerd aan de hand van een aantal lopende en afgeronde onderzoeken van het WODC. Er is uitgebreid de mogelijkheid om vragen te stellen en problemen voor te leggen.

THEMASESSIE 24: Van offline naar online slachtofferschap: over slachtoffer carrières en behoeften van online en offline slachtoffers▶ 15.30-16.40 uur, zaal 2.6 (let op: 2e verdieping!)

Sprekers: Johan van Wilsem (WODC) en Annemarie ten Boom (WODC)

Moderator: Johan van Wilsem (WODC)

De maatschappelijke discussie over ontwikkelingen in de omvang van criminaliteit spitst zich mede toe op een vermeende stijging in de hoeveelheid cybercrime. Hoewel hierover macro-cijfers beschikbaar zijn, bijv. via de Veiligheidsmonitor, is er weinig zicht op veranderingen in slachtofferpatronen op individueel niveau. In hoeverre zien we dat er een nieuwe groep slachtoffers ontstaat, d.w.z. mensen die van traditionele criminaliteit geen slachtoffer werden, maar wel van cybercrime? Of zijn cybercrime slachtoffers dezelfde mensen die ook te maken hebben met traditionele criminaliteit? We gaan na wat grootschalige, longitudinale surveydata uit de periode 2008-2016 voor antwoorden opleveren over deze vragen omtrent 'slachtoffercarrières'.

Er is veel kennis over behoeften van slachtoffers van voornamelijk conventionele delicten. Dit wordt in deel 2 van de sessie kort geschetst en gerelateerd aan slachtoffers in verschillende relaties tot de dader. Vervolgens willen we met u van gedachten wisselen over de vraag in hoeverre slachtoffers van cybercrime andere behoeften (aan hulpverlening en de reactie van justitie) zouden hebben dan 'conventionele slachtoffers'. Op welke punten verwachten we overeenkomsten en waar juist verschillen? Is ook voor de behoeften van slachtoffers van cybercrime de relatie tot de dader relevant? En welke vragen en suggesties wilt u meegeven voor het te starten onderzoek naar (kenmerken en behoeften van) slachtoffers van cybercrime?

THEMASESSIE 25 - DEBAT: Cybercriminaliteit: Hype of toekomst?

▶ 15.30-16.00 uur, zaal 3.2

Sprekers: Remon Cornelisse (WODC) en Sunil Choenni (WODC)
Debatleider: Malou van Hintum (Dagvoorzitter)

In het nieuws verschijnen regelmatig berichten dat cybercriminaliteit (het verspreiden van malware, DDoS aanvallen uitvoeren,

MIDDAGPROGRAMMA

14.00 ▶ 18.00

hacken, etc.) een steeds grotere dreiging vormen voor de samenleving. Echter, cybersecurity, het gebied dat maatregelen neemt tegen cyberdreigingen, maakt ook grote ontwikkelingen door en het belang van een goede beveiliging wordt ook steeds meer ingezien. In dit debat zullen enkele stellingen worden geponeerd waarin het kat-en-muis-spel tussen cybersecurity en cybercriminaliteit worden verkend.

THEMASESSIE 26: Real Time Intelligence

► 15.30-16.00 uur, zaal 3.3

Spreker: Christiaan van den Berg (TNO)

Moderator: Peter Elias (Innovatieteam)

Real time betekent dat actuele data over het 'hier en nu' direct en zonder vertraging beschikbaar zijn. *Intelligence* betekent dat die real time informatie wordt verrijkt om direct te kunnen gebruiken in het werk van professionals. Real Time Intelligence (RTI) kan besluitvorming ondersteunen met scenario's en mogelijke handelingsperspectieven voor bijvoorbeeld een operationeel centrum van politie. In de themasessie Real Time Intelligence nemen we u mee in de wereld van het RTI-lab. In deze experimenteeromgeving werkt TNO samen met politie, bedrijven en universiteiten aan toegepast onderzoek naar RTI. Denk bijvoorbeeld aan het voorspellen van misdaden en aan multi-touch tables voor integrale beeld- en oordeelsvorming in een Staf Grootchalig en Bijzonder optreden (SGBO). Het onderzoek naar RTI en de experimenten in het RTI-lab leveren een gefundeerd inzicht op in de waarde en toepasbaarheid van specifieke ideeën, werkwijzen en technologieën. Met dit inzicht kunnen veiligheidsorganisaties zoals politie, veiligheidsregio's, gemeenten en private beveiligers onderbouwde implementatiekeuzes maken. U leert in deze themasessie over Real Time Intelligence en over enkele recente onderzoeken en experimenten in dat kader. Ook onderzoeken we graag met u welke kansen u ziet voor Real Time Intelligence.

THEMASESSIE 27 - QUIZ: De cannabisquiz en de glazen coffeeshopbol

► 15.30-16.00 uur, zaal 3.4

Sprekers: Lars Heuten (WODC) en Marianne van Ooyen (oud-medewerker WODC)

Moderator: Marianne van Ooyen (oud-medewerker WODC)

Nederland kent al sinds het einde van de jaren zestig coffeeshops: het begon allemaal met Sarasani in Utrecht en Mellow Yellow en de Bulldog in Amsterdam. Met de wijziging van de Opiumwet in 1976 werd cannabis een 'softdrug' en andere drugs 'harddrugs'; ten opzichte van cannabis werd meer tolerantie betracht. In de jaren tachtig ontstonden overal in het land coffeeshops. Omdat er toen allerlei problemen de kop opstaken, werd de branche aan regels gebonden. Begin jaren negentig werden voor het eerst landelijke gedoogcriteria vastgesteld. In 1995 werden de problemen expliciet geadresseerd in de Drugsnota, waarna aanscherpingen van de regels en meer mogelijkheden om coffeeshops aan te pakken volgden. Sindsdien daalt het aantal coffeeshops gestaag.

De sector ligt nogal eens onder vuur, nationaal en vooral ook internationaal. Nederland heeft er veel kritiek over te verduren gehad. Tot een regulering van de 'achterdeur' is het tot nu toe niet gekomen. Dat was steeds een stap te ver. Aan de achterdeur staat de coffee-

shop in direct contact met drugscriminaliteit. De discussie over regulering van de achterdeur laait wel om de haverklap op, onlangs ook weer, naar aanleiding van een wetsvoorstel van D66. In februari 2017 heeft een nipte meerderheid in de Tweede Kamer ingestemd met het voorstel van D66 om de wietteelt te reguleren.

In deze sessie wordt het coffeeshopbeleid besproken aan de hand van een quiz. We leggen meerdere vragen voor aan de deelnemers, waarna de juiste antwoorden worden toegelicht door de WODC-onderzoekers. We kijken na afloop van de quiz met een aantal deelnemers in de Glazen Bol naar de toekomst van coffeeshops. We stellen samen met hen de beleidstheorie van het wetsvoorstel van D66 op en kijken vervolgens op welke aspecten het goed of juist mis kan gaan.

THEMASESSIE 28: Georganiseerde criminaliteit en rechtshandhaving

► 15.30-16.40 uur, zaal 3.5

Sprekers: Barbra van Gestel (WODC), Ronald Pool (WODC), Christianne de Poot (WODC), Maite Verhoeven (WODC), Edwin Kruisbergen (WODC), Renushka Madarie (WODC) en Jasper van Berkel (WODC)

Moderator: Christianne de Poot (WODC)

In deze sessie belichten we onderzoek op het terrein van georganiseerde criminaliteit en de opsporing en aanpak daarvan. Aan de orde komen uiteenlopende fenomenen zoals cybercriminaliteit, terrorisme, internationale drugshandel en mobiel banditisme. Vragen die tijdens deze sessie zoal aan de orde komen zijn: hebben we bij cybercriminaliteit te maken met andere type daders, motieven en samenwerkingsverbanden en wat betekent dit voor de aanpak van cybercriminaliteit? Hoe zien Nederlandse netwerken van terroristen eruit en op welke wijze probeert de overheid terrorisme vroegtijdig op het spoor te komen? Op welke wijze en door welke actoren wordt geld (digitaal) witgewassen dat is verkregen uit banking malware en ransomware? Welke inzichten levert de Monitor georganiseerde criminaliteit op, dat is een groot doorlopend onderzoekproject naar de aard van georganiseerde criminaliteit en de aanpak daarvan? Hoe raken mensen betrokken bij georganiseerde drugshandel op Schiphol en in de haven van Rotterdam? Welke bijdrage kan het Internet of Things leveren aan rechtshandhaving? Hoe faciliteren legale bedrijven en overheidsinstanties de georganiseerde misdaad in Nederland, bijvoorbeeld als we kijken naar mobiele dievenbendes of naar moorden in het criminele milieu?

Met bijdragen over:

- Bitcoins, online dienstverleners en andere witwasmethoden bij banking malware en ransomware
- Terrorismen en contra terrorismen
- Georganiseerde cybercriminaliteit
- Georganiseerde criminaliteit in Nederland. Inzichten uit de Monitor georganiseerde criminaliteit.
- Instroommechanismen georganiseerde drugshandel op logistieke knooppunten
- Facilitering van misdaad: mobiele bendes en moorden in het criminele milieu
- Het Internet of Things en rechtshandhaving

THEMASESSIE 29: Asiel en migratie met quiz en pitches

► 15.30-16.40 uur, zaal 3.7

Sprekers: Djamila Schans (WODC), Wahideh Achbari (WODC), Isik Kulu (WODC), Arjen Leerkes (WODC), Mieke Maliepaard (WODC) en Maureen Turina-Tumewu (WODC)

Moderator: Monika Smit (WODC)

Tijdens deze sessie, die van start gaat met de quiz 'Wat weet u over asiel en migratie?' zullen de onderzoekers u informeren over lopend WODC-onderzoek op het gebied van asiel en migratie. Tijdens zes pitches vertellen zij u iets over een onderzoek naar criminaliteit in gemeenten met en zonder AZC's, een onderzoek naar alleenstaande minderjarige asielzoekers, een onderzoek naar een recent cohort statushouders, een onderzoek naar vertrek van (asiel) migranten uit Nederland, een onderzoek over begeleidingsstijlen bij het COA en een geplande publieksvriendelijke update van de migratiekaart.

Daarna is er de mogelijkheid om met de onderzoekers door te praten over deze lopende onderzoeken, of de poster te bekijken waarop enkele belangrijke uitkomsten zijn vermeld van sinds 2015 opgeleverd WODC-onderzoek en door WODC uitbesteed onderzoek.

THEMASESSIE 30 - DEBAT: De verhoorpraktijk, nu en in de toekomst

► 16.10-16.40 uur, zaal 3.2

Sprekers: Carolien Klein Haarhuis (WODC) en Thomas de Vroome (WODC)

Debatleider: Malou van Hintum (Dagvoorzitter)

Aan de hand van enkele prikkelende stellingen zal in deze interactieve sessie een debat gevoerd worden over de verhoorpraktijk bij politie en andere organisaties, in haar huidige vorm en in de (nabije) toekomst.

De rol van de raadsman bij het verhoor zal centraal staan in deze discussie, naar aanleiding van het in 2016 ingevoerde recht op verhoorbijstand voor meerderjarigen en de lange termijn monitor die in dit kader wordt uitgevoerd door het WODC.

Thema's die aan bod komen zijn, onder andere, de rol van het verhoor als opsporingsmiddel, knelpunten in de keten, ICT en bijstand op afstand en de speelruimte van verhoorders en advocaten.

THEMASESSIE 31: Datakwaliteit: Wat is het en wat kan/ moet je ermee?

► 16.10-16.40 uur, zaal 3.3

Spreker: Jan van Dijk (WODC)

Moderator: Ronald Meijer (WODC)

Als onderzoeker streef je naar betrouwbaar onderzoek. De basis hiervoor ligt in een kwalitatief goede onderzoeksdataset. 'Kwalitatief goed' kent vele aspecten. Bevat de dataset de juiste variabelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden? Is de populatie in de dataset compleet? Hoe plausibel zijn de waarden in de dataset? Kwaliteit gaat echter verder dan randvoorwaarden voor betrouwbaar onderzoek. Zo is er regelgeving omtrent de omgang met (privacy)gevoelige gegevens en wordt reproduceerbaarheid van onderzoek ook een steeds belangrijker thema. Bevat de onderzoeksdataset alleen gegevens die nodig zijn voor het onderzoek? Als de dataset gevoelige gegevens bevat, zijn deze gegevens dan voldoende

afgeschermd tegen oneigenlijk gebruik? In het kader van reproduceerbaarheid: is de onderzoeksdataset begrijpelijk voor andere onderzoekers? Is duidelijk hoe de dataset tot stand is gekomen? Deze aanvullende voorwaarden stellen niet alleen extra eisen aan de kwaliteit van de onderzoeksdataset, maar ook aan het verwerkingsproces dat daaraan vooraf gaat. Deze presentatie behandelt wat je als onderzoeker kan doen om de kwaliteit van je onderzoek te waarborgen en waar je als onderzoeker rekening mee moet houden met betrekking tot regelgeving en bestaande onderzoeksrichtlijnen.

THEMASESSIE 32: Uitbuiting van minderjarigen in de criminaliteit in Nederland: spanning tussen wetenschappelijke kennis en signalering in de praktijk

► 16.10-16.40 uur, zaal 3.4

Sprekers: Brenda Oude Breuil (UU) en Kim Loyens (UU)

Moderator: Gerrit Haverkamp (WODC)

Over uitbuiting van minderjarigen in de criminaliteit zijn in Nederland, maar ook internationaal, weinig (gedegen) data voorhanden. De omvang van dit fenomeen in Nederland kan voorsnog niet worden vastgesteld en schattingen hieromtrent moeten worden afgedaan als 'guesstimates'. In Nederland hebben tot nu toe slechts vijf veroordelingen plaatsgevonden op grond van het delict mensenhandel voor uitbuiting van minderjarigen in de criminaliteit. Wanneer dit aantal wordt afgezet tegen de signalen van (potentiële) gevallen van uitbuiting in de criminaliteit het criminele werkveld (welke zijn gebaseerd op 'softe', tot dusver niet geverifieerde of onbewezen informatie- tegen bestudeerde zaken en tegen in de literatuur geclaimde onder-signalering van dit fenomeen) kan ervan worden uitgegaan dat de vijf bewezen zaken een onder-representatie zijn van het vóórkomen van dit fenomeen in Nederland. De relatieve onbekendheid met dit fenomeen blijkt uit de stereotyperingen die professionals maken van (potentiële) minderjarige slachtoffers. De 'usual victim' uit zich vaak op een eenzijdige blik op bepaalde nationaliteiten of etnische groepen samenhangend met een eenzijdige blik op bepaalde delicten: bedelen, zakkenrollen, winkeldiefstal en woninginbraken. Ook worden meisjes vaker dan jongens aangezien voor slachtoffer, de 'ideal victim'. Het komt vaak voor dat minderjarigen bij politie, hulpverleners en instanties in beeld komen als dader, zonder dat de mogelijkheid van uitbuiting in de criminaliteit wordt overwogen. Signalering van de problematiek door professionals is vaak gericht op kenmerken van de persoon (etnische achtergrond, geslacht, gedrag tegenover politie etc.) in plaats van op de kenmerken van de problematiek, zoals het door volwassenen aangezet tot plegen van strafbare feiten, het stelen van zaken die niet bij iemands leeftijd passen, het moeten afgeven van deze spullen en voorbereid gedrag tonen bij een aanhouding.

Afsluiting en borrel

► 16.40-18.00 uur, loge 3^e verdieping

Het WODC is een toonaangevend wetenschappelijk onderzoek- en kenniscentrum voor het veld van Veiligheid en Justitie. Dat realiseert het door het uitvoeren van eigen onderzoek, het verzamelen van statistische informatie over Veiligheid en Justitie en het uitbesteden van onderzoek aan externe partijen (universiteiten en onderzoeksinstituten).

▶ www.wodc.nl